

Petra Hielkema,

Πρόεδρος της
Ευρωπαϊκής
Εποπτικής Αρχής
Ασφαλίσεων και
Επαγγελματικών
Συντάξεων (EIOPA)

**Με διαφάνεια θα
καταρριφθούν
οι μύθοι για τις
συντάξεις**

am

am

ασφαλιστικό marketing

Τεύχος 107
Απρίλιος 2023
8 €

Άποψη

Η αλήθεια για τη
φορολόγηση σε TEA &
ομαδικές ασφαλίσεις

360°

"Ασφαλίστε το μέλλον
μας"...Γράμμα σε 30
ασφαλιστικές

Αφιέρωμα

Οι ασφαλιστικές
εφαρμογές οδηγούν
την ανάπτυξη

Χ. Νούνις

Κρίσιμο το 2023 για
το αναπτυξιακό μέλλον
του 2ου Πυλώνα

ΜΕ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΘΑ ΚΑΤΑΡΡΙΦΘΟΥΝ ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Μόνο το 45% των Ευρωπαίων πολιτών πιστεύει ότι θα είχαν αρκετά χρήματα για να ζήσουν άνετα κατά την περίοδο της συνταξιοδότησής τους. Στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό ήταν μόλις 30%

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΜΩΡΑΚΗ

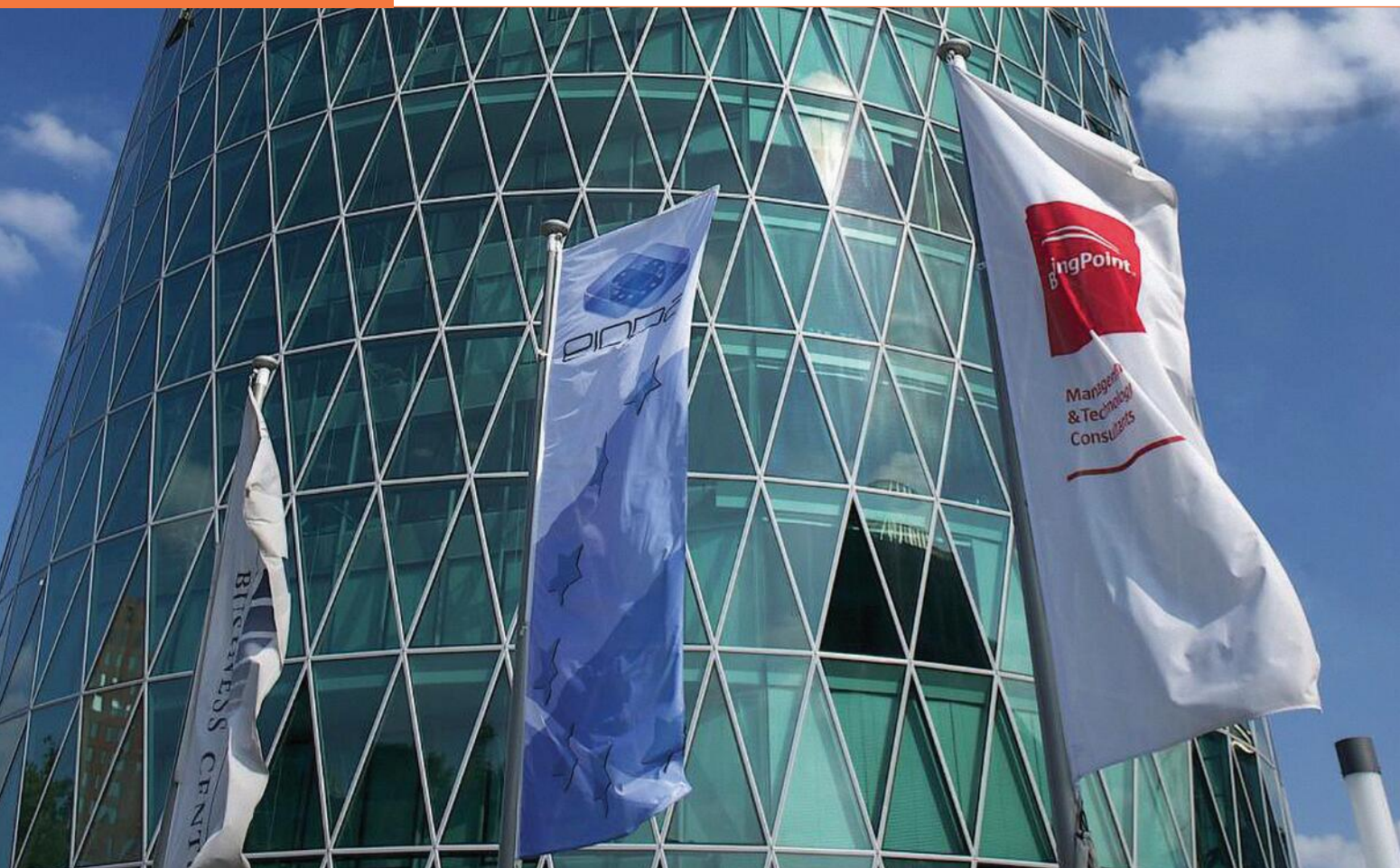
Στα συνταξιοδοτικά συστήματα που έχουν εφαρμόσει χώρες του εξωτερικού αναφέρεται η Petra Hielkema, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ) επισημαίνοντας ότι στις περιπτώσεις που υπάρχει καλύτερη ισορροπία μεταξύ των τριών συνταξιοδοτικών πυλώνων, δηλαδή του κρατικού, των επαγγελματικών ταμείων και των ιδιωτικών συντάξεων τα μοντέλα τείνουν να έχουν καλύτερες επιδόσεις. Η κα Hielkema μιλά επίσης για το νέο δημόσιο Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης, το νομικό πλαίσιο για τα επαγγελματικά ταμεία και τις τάσεις - απόψεις των Ευρωπαίων πολιτών σε σχέση με τη

συνταξιοδότηση βάσει ευρημάτων έρευνας της ΕΙΟΡΑ.

Ποια είναι η γνώμη σας για το νέο δημόσιο Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ) στον πρώτο πυλώνα που αριθμεί ήδη 165.000 μέλη; Κατά τη γνώμη μου, είναι μια λογική απόφαση να εισαχθεί ένα στοιχείο διαφοροποίησης στο ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα μεταξύ των παροχών του αναδιανεμητικού και του κεφαλαιοποιητικού συστήματος. Η γήρανση του πληθυσμού θα ασκήσει πίεση στα κρατικά, αναδιανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα. Όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη, ο αριθμός των ατόμων άνω των 65 ετών θα αυξηθεί δραματικά στην Ελλάδα. Επί του παρόντος σε κάθε συνταξιούχο

Το ΤΕΚΑ θα συμβάλει στο να λαμβάνουν οι Έλληνες πολίτες και ειδικά οι νέοι εργαζόμενοι που εντάσσονται σε αυτό, επαρκές συνταξιοδοτικό εισόδημα στο μέλλον και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών

- Petra Hielkema

Τα ιδιωτικά επενδυτικά και συνταξιοδοτικά προγράμματα θα πρέπει να είναι εύκολα κατανοητά και να προσφέρουν αξία. Σε αυτό το ζήτημα εστιάζει την προσοχή της η ΕΙΟΡΑ

- Petra Hielkema

αντιστοιχούν 2,5 εργαζόμενοι, αλλά η αναλογία αυτή θα διαμορφωθεί σε 1,5 εργαζομένους ανά συνταξιούχο σε λιγότερο από 50 χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι στο μέλλον θα μειωθούν οι εργαζόμενοι που θα πληρώνουν για τις κρατικές συντάξεις. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι το πώς θα παρασχεθεί στους πολίτες επαρκές συνταξιοδοτικό εισόδημα και πώς θα διασφαλιστεί ότι τα δημόσια οικονομικά είναι βιώσιμα. Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα αυξηθούν με την αύξηση του αριθμού των ατόμων που λαμβάνουν συντάξεις, ενώ τα φορολογικά έσοδα θα μειωθούν επειδή υπάρχουν λιγότερα άτομα σε ηλικία εργασίας. Ο κίνδυνος είναι ότι οι μελλοντικές κυβερνήσεις θα υποχρεωθούν να μειώσουν περαιτέρω τις συνταξιοδοτικές παροχές για να διατηρήσουν το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα βιώσιμο. Η εισαγωγή ενός κεφαλαιοποιητικού συστήματος περιορίζει την πίεση για τους μελλοντικούς εργαζόμενους που θα

πρέπει να πληρώσουν για περισσότερες συνταξιοδοτικές δαπάνες. Ως εκ τούτου, το ΤΕΚΑ θα συμβάλει στο να λαμβάνουν οι Έλληνες πολίτες και ειδικά οι νέοι εργαζόμενοι που εντάσσονται σε αυτό, επαρκές συνταξιοδοτικό εισόδημα στο μέλλον και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών.

Υπάρχουν σε άλλες χώρες επιτυχημένα συνταξιοδοτικά μοντέλα από τα οποία μπορούμε να διδαχτούμε;

Σε πολλές χώρες οι άνθρωποι βασίζονται στα κρατικά αναδιανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα για το εισόδημα που θα αποκτήσουν όταν συνταξιοδοτηθούν. Οι χώρες που έχουν επιτύχει καλύτερη ισορροπία μεταξύ των τριών συνταξιοδοτικών πυλώνων, δηλαδή του κρατικού, των επαγγελματικών ταμείων και των ιδιωτικών συντάξεων - όπως η Δανία, η Ολλανδία και η Σουηδία - τείνουν να έχουν καλύτερες επιδόσεις στην κατάταξη

των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Τόσο στη Δανία όσο και στη Σουηδία, ο πρώτος πυλώνας των κρατικών συντάξεων περιλαμβάνει ένα κεφαλαιοποιητικό συνταξιοδοτικό σύστημα, όπως το ΤΕΚΑ στην Ελλάδα. Και οι τρεις χώρες έχουν έναν σχεδόν υποχρεωτικό πυλώνα επαγγελματικών συντάξεων, που καλύπτει μεγάλο ποσοστό του ενεργού πληθυσμού. Ωστόσο, οι σχεδόν υποχρεωτικές επαγγελματικές συντάξεις στη Δανία, την Ολλανδία και τη Σουηδία μπορεί να είναι δύσκολο να αντιγραφούν σε άλλες χώρες. Ένας λόγος είναι ότι σε αυτές τις χώρες, οι κοινωνικοί εταίροι συμφώνησαν σε εθνικό επίπεδο ότι όλοι οι κλάδοι ή οι εταιρείες θα πρέπει να προσφέρουν στους εργαζομένους τους επαγγελματικές συντάξεις. Δεν υπάρχει πάντα τόσο κεντρικός ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη κοινωνικοοικονομικής πολιτικής σε όλες τις χώρες. Σε άλλες χώρες, όπως η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, υφίσταται

ένα σύστημα αυτόματης εγγραφής το οποίο ενισχύει την κάλυψη των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων. Η αυτόματη εγγραφή σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι εγγράφονται αυτόματα σε ένα επαγγελματικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα, αλλά έχουν την επιλογή να εξαιρεθούν. Συνολικά, και οι τρεις ασφαλιστικοί / συνταξιοδοτικοί πυλώνες είναι σημαντικοί για βιώσιμες συντάξεις. Μου αρέσει να εξηγώ αυτό το σημείο χρησιμοποιώντας το αίνιγμα που παρουσίασε στον Οιδίποδα η Σφίγγα: «τι περπατάει με τέσσερα πόδια το πρωί, δύο πόδια το απόγευμα και τρία πόδια το βράδυ;». Η Σφίγγα αναφερόταν στα διαφορετικά στάδια της ανθρώπινης ζωής: μπουσουλάμε στο στάδιο του βρέφους, περπατάμε με τα δύο μας πόδια ως ενήλικες, αλλά χρειαζόμαστε επιπλέον υποστήριξη από ένα μπαστούνι όταν φτάνουμε σε μεγάλη

ηλικία. Κατ' αναλογία, χρειαζόμαστε άλλα τρία πόδια όταν συνταξιοδοτούμαστε: τα τρία πόδια είναι ακριβώς οι 3 πυλώνες των ασφαλιστικών / συνταξιοδοτικών συστημάτων. Και γίνεται ολοένα και πιο σαφές ότι θα πρέπει να βασιστούμε και στους τρεις πυλώνες για ένα επαρκές και βιώσιμο εισόδημα στη συνταξιοδότηση.

Τι σας έδειξε η πρόσφατη έρευνα που κάνατε σε όλη την Ευρώπη; Γιατί κατά τη γνώμη σας οι άνθρωποι δεν αποταμιεύουν αρκετά για τη συνταξιοδότησή τους;

Πρόσφατα ρωτήσαμε ανθρώπους σε όλη την Ευρώπη στο πλαίσιο έκθεσης για τις καταναλωτικές τάσεις σχετικά με τις συντάξεις, τις ασφάλειες και τις αποταμιεύσεις. Οι απαντήσεις είναι απογοητευτικές. Μόνο το 45% των Ευρωπαίων πολιτών πίστευε ότι θα είχαν αρκετά χρήματα για να

ζήσουν άνετα κατά την περίοδο της συνταξιοδότησής τους. Στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό ήταν μόλις 30%. Φάνηκε επίσης να υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των πολιτών που αποταμιεύουν μέσω ενός επικουρικού συνταξιοδοτικού συστήματος και της εμπιστοσύνης τους στο μελλοντικό συνταξιοδοτικό τους εισόδημα. Από τους ερωτηθέντες, μόνο το 18% εισέφερε σε ένα συνταξιοδοτικό πλάνο στον χώρο εργασίας και μόνο το 20% είχε ένα ιδιωτικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα. Η έρευνα επιβεβαίωσε επίσης το χάσμα των φύλων στις συντάξεις, με τις γυναίκες στις περισσότερες περιπτώσεις να έχουν χαμηλότερη πρόσβαση σε ασφαλιστικά - αποταμιευτικά προϊόντα και συνταξιοδοτικά προγράμματα. Ως αποτέλεσμα, το 56% των γυναικών δηλώνουν ότι δεν είναι βέβαιες ότι θα έχουν αρκετά χρήματα για να ζήσουν άνετα μετά

την συνταξιοδότησή τους, σε σύγκριση με το 46% των ανδρών. Αυτό σημαίνει ότι απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων ανισοτήτων στην αγορά εργασίας και για τη διασφάλιση του κατάλληλου σχεδιασμού συνταξιοδοτικών προγραμμάτων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και τις ανάγκες των γυναικών.

Η συνοδικά χαμηλή συμμετοχή στα συμπληρωματικά / επικουρικά συνταξιοδοτικά συστήματα δείχνει ότι οι περισσότεροι άνθρωποι δεν αποταμιεύουν αρκετά για τη συνταξιοδότηση όταν η αποταμίευση είναι προαιρετική. Οι άνθρωποι τείνουν να δίνουν μεγαλύτερη αξία στις σημερινές ανάγκες παρά στις μελλοντικές συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις. Από αυτή την άποψη, τα συστήματα αυτόματης εγγραφής μπορούν να είναι μια καλή επιλογή για την αύξηση των συνταξιοδοτικών αποταμιεύσεων.

Είπατε στην κεντρική σας ομιλία στο 4ο Συνέδριο Επαγγελματικής Ασφάλισης ότι το έργο ενίσχυσης του δεύτερου πυλώνα στην Ελλάδα μπορεί να διαρκέσει έως και δέκα χρόνια, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας του ιδανικού νομικού πλαισίου. Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που πρέπει να ξεπεραστούν; Ναι, αναφερόμενοι στην ενίσχυση του δεύτερου πυλώνα στην Ελλάδα με σύστημα υποχρεωτικής ή ημιυποχρεωτικής συμμετοχής. Η εμπειρία από άλλες χώρες έχει δείξει, χωρίς αμφιβολία, ότι μπορεί να χρειαστεί μια δεκαετία για να γίνει πραγματικότητα μια τέτοια ιδέα. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, η αυτόματη εγγραφή στον δεύτερο πυλώνα εφαρμόστηκε σταδιακά από το 2012, αλλά οι συζητήσεις για τη μεταρρύθμιση ξεκίνησαν ήδη από τις αρχές του 2002 με τη δημιουργία της Επιτροπής Συντάξεων, γνωστής και ως Επιτροπή Turner.

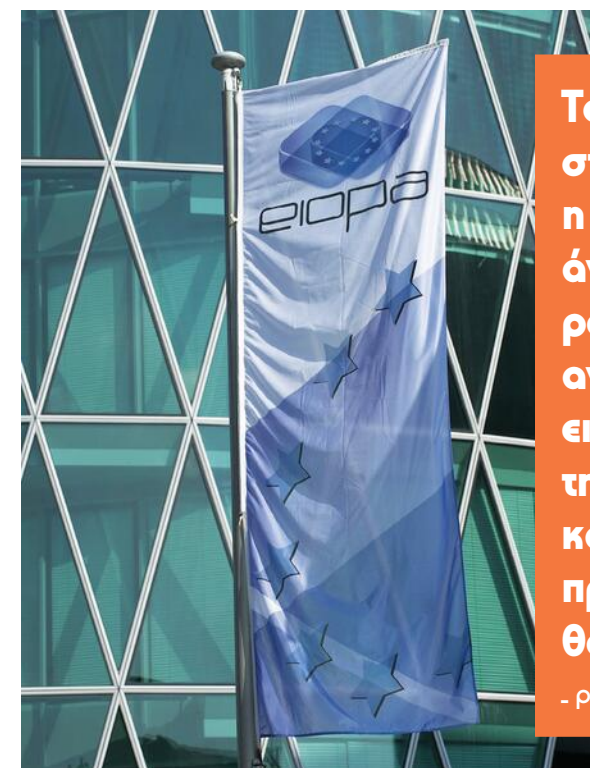
Τα ημιυποχρεωτικά καθεστώτα πρέπει να σχεδιάζονται καλά και να εφαρμόζονται

σωστά. Τα προγράμματα αυτόματης εγγραφής πρέπει να εμπνέουν άμεση εμπιστοσύνη από εργοδότες και εργαζομένους. Πρέπει επίσης να επιτύχουν τη σωστή ισορροπία βελτιώνοντας τη συμμετοχή χωρίς να επιβαρύνουν υπερβολικά τους εργοδότες και τους παρόχους. Θα πρέπει να υπάρχουν λύσεις για τις μικρές επιχειρήσεις να ενώσουν τις δυνάμεις τους, ώστε να μπορούν και αυτές να προσφέρουν στους υπαλλήλους τους προγράμματα καθορισμένων εισφορών. Είναι σημαντικό να ληφθούν μέτρα για την παρακολούθηση των εισφορών και της μη συμμόρφωσης από την πλευρά των εργοδοτών και των παρόχων. Επομένως, κάποια βασικά βήματα και ορόσημα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εφαρμογή της αυτόματης εγγραφής. Για παράδειγμα, τα πρώτα βήματα θα ήταν ο καθορισμός των απαιτήσεων και η δημιουργία του νομικού πλαισίου. Επίσης, απαιτείται μια φάση διαβούλευσης για να συμμετάσχουν τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και εν συνεχεία πιλοτικά προγράμματα και αξιολόγηση. Παρόλο που ένα έργο όπως αυτό θα μπορούσε να πάρει περίπου δέκα χρόνια για να επιτευχθεί, θα έλεγα ότι αυτό είναι κάτι που πρέπει να γίνει, εάν θέλετε να αυξήσετε τις συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις και να κλείσετε τα συνταξιοδοτικά κενά.

Τα ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προϊόντα καλύπτουν τις ανάγκες των καταναλωτών; Και αν όχι γιατί κατά τη γνώμη σας; Οι ιδιωτικές συντάξεις είναι ένας πολύτιμος τρόπος για να αποταμιεύουν οι άνθρωποι. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για άτομα χωρίς παραδοσιακές μορφές απασχόλησης - όπως οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι αυτοαπασχολούμενοι και οι ανεξάρτητοι / έκτακτοι εργαζόμενοι - που δεν καλύπτονται από το συνταξιοδοτικό σύστημα του δεύτερου πυλώνα. Ωστόσο, τα ιδιωτικά επενδυτικά και συνταξιοδοτικά προγράμματα θα πρέπει

να είναι εύκολα κατανοητά και να προσφέρουν αξία. Σε αυτό το ζήτημα εστιάζει την προσοχή της η ΕΙΟΡΑ. Κάθε χρόνο η ΕΙΟΡΑ κάνει σύγκριση του κόστους των συνταξιοδοτικών προϊόντων με άλλα επενδυτικά προϊόντα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, γενικά, τα συνταξιοδοτικά προϊόντα συνεχίζουν να είναι φθηνότερα από άλλα προϊόντα που βοηθούν στην αποταμίευση για αργότερα, όπως τα επενδυτικά προϊόντα που βασίζονται σε ασφάλειες. Κατά μέσο όρο, στην ΕΕ, το συνολικό κόστος των συνταξιοδοτικών προϊόντων είναι 1,6% ετησίως ενώ για τα επενδυτικά προϊόντα που προσφέρουν και ασφάλιση είναι 2,3%. Σε τελική ανάλυση, το να αποφασίσετε εάν το κόστος είναι πολύ υψηλό εξαρτάται από το όφελος που αποκομίζετε. Αυτό σημαίνει ότι τα προϊόντα που πωλούνται στους ανθρώπους πρέπει να είναι κατάλληλα για αυτούς με κόστος ανάλογο με τα οφέλη που προσφέρουν. Μία ενδελεχής διαδικασία από τους παρόχους καθώς και από τους επόπτες θα πρέπει να το διασφαλίζει. Σε αυτό το θέμα, η ΕΙΟΡΑ έχει θέσει εποπτικές προσδοκίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα συνταξιοδοτικά ταμεία πρέπει να αναφέρουν το κόστος και τις χρεώσεις στις εθνικές εποπτικές αρχές. Στη συνέχεια, οι εποπτικές αρχές αναμένεται να αξιολογήσουν την αποδοτικότητα του κόστους, την οικονομική προσιτότητα και το εάν τα συνταξιοδοτικά προγράμματα προσφέρουν αξία βάσει του κόστους τους στους ανθρώπους.

Για το πανευρωπαϊκό ατομικό συνταξιοδοτικό προϊόν (ΡΕΡΡ) ποια είναι η γνώμη σας; Υπάρχει περιθώριο για βελτιώσεις; Η ιδέα πίσω από το ΡΕΡΡ είναι η δημιουργία ενός απλού συνταξιοδοτικού προϊόντος που είναι προσιτό, ψηφιακό, φορητό και βοηθά τους ανθρώπους να αποταμιεύουν για συνταξιοδότηση σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ, σε κάθε δουλειά. Το βασικό χαρακτηριστικό του

Το βασικό χαρακτηριστικό του ΡΕΡΡ είναι η διαφάνεια - οι άνθρωποι να μπορούν να δουν το αναμενόμενο μηνιαίο εισόδημά τους κατά τη συνταξιοδότηση και πόσα χρήματα θα πρέπει να καταβληθούν για αυτό

- Petra Hielkema

ΡΕΡΡ είναι η διαφάνεια - οι άνθρωποι μπορούν να δουν το αναμενόμενο μηνιαίο εισόδημά τους κατά τη συνταξιοδότηση και πόσα χρήματα θα πρέπει να καταβληθούν για αυτό. Υπάρχει επίσης διαφάνεια σχετικά με το κόστος, τις πιθανές εγγυήσεις, τις επενδύσεις και τις επιλογές αλλαγής παρόχου ή τύπου επένδυσης. Αυτό θα πρέπει να προσφέρει ισχυρή προστασία στους καταναλωτές και να επιτρέψει στους ανθρώπους να κατανοήσουν τι προσφέρουν τα προϊόντα. Το ΡΕΡΡ εισήχθη πέρυσι, αλλά πρέπει να πούμε ότι το ενδιαφέρον των ασφαλιστών και των διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων να προσφέρουν ΡΕΡΡ εξακολουθεί να είναι χαμηλό. Ωστόσο, κατά την άποψή μου είναι πολύ νωρίς για να αρχίσουμε να συζητάμε πιθανές βελτιώσεις του ΡΕΡΡ. Το ΡΕΡΡ είναι ένα νέο προϊόν, επομένως είναι φυσικό ότι μπορεί να χρειαστεί χρόνος για να μπουν τα προϊόντα στην αγορά. Επιπλέον, αντιμετωπίζει επίσης ορισμένα προσωρινά εμπόδια ζήτησης. Πολλοί άνθρωποι βιώνουν μια κρίση κόστους ζωής, πράγμα που

σημαίνει ότι έχουν λιγότερο διαθέσιμο εισόδημα και λιγότερα χρήματα για να βάλουν σε συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις.

Τέλος, στην κεντρική ομιλία σας μιλήσατε για ορισμένους μύθους σχετικά με τις συντάξεις. Πώς μπορούν να παραμεριστούν αυτοί οι μύθοι για να ενημερωθούν οι άνθρωποι για τα οφέλη της αποταμίευσης για τη συνταξιοδότηση; Υπάρχουν σίγουρα πολλοί μύθοι σχετικά με τις συντάξεις. Για παράδειγμα, ότι δεν αξίζει να κάνουμε αποταμίευση για τη σύνταξη γιατί το κράτος θα μας φροντίζει στα γεράματα. Ή, αντίθετα, να μην κάνουμε τον κόπο να κάνουμε αποταμίευση στο κρατικό συνταξιοδοτικό σύστημα γιατί θα έχει εξαντληθεί μέχρι να το χρειαστούμε. Επιπλέον, υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που τρομάζουν τόσο πολύ από την πολυπλοκότητα των συντάξεων που θεωρούν ότι είναι πιο εύκολο να μην κάνουν τίποτα. Ένας σημαντικός τρόπος για να καταρρίψουμε αυτούς τους μύθους είναι να παρέχουμε

στους πολίτες διαφανή πληροφόρηση σχετικά με το πόσο εισόδημα μπορούν να περιμένουν κατά τη συνταξιοδότηση και από τους τρεις πυλώνες ασφάλισης. Επτά χώρες της ΕΕ διαθέτουν ήδη ένα σύστημα παρακολούθησης συντάξεων που παρέχει τέτοιες πληροφορίες, και είναι καλό το ότι βλέπουμε πως άλλες τέσσερις χώρες της ΕΕ αναπτύσσουν ένα τέτοιο σύστημα. Τέτοια συστήματα παρακολούθησης συντάξεων επιτρέπουν στους πολίτες να λαμβάνουν έγκαιρες και ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με τη συνταξιοδότησή τους. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να αποφασίσουν να συνταξιοδοτηθούν αργότερα για να έχουν υψηλότερο συνταξιοδοτικό εισόδημα ή να αυξήσουν τις συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις. Η ΕΙΟΡΑ εξέτασε τις βέλτιστες πρακτικές για την ανάπτυξη εθνικών συστημάτων παρακολούθησης και παρέχει συμβουλές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι συμβουλές μας περιλαμβάνουν συστάσεις για το περιεχόμενο και τον σχεδιασμό, καθώς και έναν οδικό χάρτη.